

Leļļu teātra izmantošana pirmsskolas vecuma bērnu runas attīstībā

Šobrīd arvien biežāk pirmsskolas vecuma bērniem novērojamas runas attīstības problēmas. Viens no iemesliem ir bērnu aizraušanās ar mobilajām ierīcēm vai datoriem. Darbības ar tiem prasa pirkstu veiklību, bērni darbības veic klusējot, aktīvā puse ir ierīces ekrāns, tādējādi nenotiek pilnvērtīga abu pušu saziņa, kāda būtu tad, ja ar saviem bērniem aktīvi nodarbotos vecāki, ģimene.

Viena no metodēm, kas rosina bērnu darboties un darbību pavadīt ar runu, ir leļļu teātris. Lai bērns labprāt darbotos ar leļļu teātra lellēm, viņam nepieciešama pieredze, kuru viņš varētu atdarināt un kura veidota pārdomāti un pakāpeniski, vispirms aktīvi darbojoties pieaugušajam, kuru bērns var ar interesi novērot, iesaistoties emocionāli.

Domājot par leļļu teātri kā pedagoģiskajā procesā izmantojamu instrumentu bērnu valodas aktivizācijai, tajā var pamanīt tādas caurviju prasmes kā kritiskā domāšana, sadarbība un pilsoniskā līdzdalība.

Pedagoģiskā procesa sastāvdaļas, kuras sagatavo bērnus dramatisācijas izrādēm

1,5 – 3 gadus veciem bērniem

Īsa teksta lasījums (lasa pieaugušais), ko papildina krāsaina, viegli uztverama un saprotama ilustrācija, kuru bērni aplūko kopā ar skolotāju, nosauc un pārrunā redzamo.

Galda teātris. Pieaugušais ilgstoši lasa vienu un to pašu pasaku ar īsiem, vienkāršiem dialogiem, kamēr bērni vienlīdz labi zina pasakas tekstu. Pieaugušā rīcībā ir leļļu - pasakas personāžu komplekts un ļoti vienkāršas dekorācijas. Pieaugušais demonstrē pasakas sižetu ar stāvllellēm.

Kustīgās ilustrācijas. Ir izveidota labi pazīstamas pasakas ilustrācija kā fons, tās apakšējā daļā izveidots garš, horizontāls iegriezums. Sagatavoti krāsaini ilustrācijās redzami tēli, katram no tiem aizmugurē piestiprināts kociņš, ar kura palīdzību figūru var kustināt.

3-5 gadus veciem bērniem

Turpinās **pasaku lasīšana**. Šī vecuma bērniem ieteicams lasīt dzīvnieku pasakas, kurās atkārtojas dialogi, piemēram, latviešu tautas pasakas „Kukulītis”, „Vecīša cimdiņš”, „Zvēri un abru taisītājs”, A. Preisena pasaku „Kazlēns, kas prata skaitīt līdz 10”. Pasakas lasa vai stāsta izteiksmīgi, lai bērni iegaumētu ne tikai tekstu, bet arī intonāciju.

Kustīgās ilustrācijas. Dzīvnieku pasakām, kuras lasa, veido kustīgās ilustrācijas. Tas rosina vajadzību iegaumēt pasakas sižetu, darbošos varoņus, darbību secību, intonācijas, pasakas satura līniju, dialogus. Darbība var notikt horizontāli - uz galda virsmas - vai vertikāli, kad ilustrācija piestiprināta piemēram, pie sienas.

Kustīgās ilustrācijas. Latviešu tautas pasaka „Vecīša cimdīņš” PII „Sprīdītis”. Foto A. Kalniņa

Galda teātris. Sagatavo galda teātra figūras - pasakas tēlus, sižetisku pamatni, dekorācijas. Galda teātri, rādot pazīstamas pasakas sižetu, vispirms dramtizē pieaugušais. Uz sižetiskas pamatnes, kas raksturo darbības vietu, izvietotas un kustas pieaugušā rokas vadīti pasakas vai dzejoļa personāži. Dramatizāciju bērni var vērot vairākas dienas pēc kārtas. Bērniem ir iespēja pieredzēt saudzīgu pieaugušā attieksmi, kā figūras un pamatni gatavojot, tā arī ar tām darbojoties. Tā bērniem veidojas izpratne par saudzīgu attieksmi pret citu ieguldīto darbu. Sižetiskā pamatne un figūras ir bērniem pieejamas.

Galda teātris. V. Plūdonis „Rūķīši un meža vecis”. Foto I. Dakne

Leļļu teātris. Šo teātra veidu var ļoti labi izmantot, ja grupā ir ļoti kautrīgi bērni, kuriem ir grūti uzstāties, vai bērni, kuriem ir zemas sadarbības prasmes. Iestudēt leļļu teātra ludziņu var tad, ja bērni šādas izrādes ir redzējuši, visiem grupas bērniem ir labi zināms pasakas sižets un katras darbojošās personas teksts. To var nodrošināt, katru dienu pirms dienas miega izteiksmīgi stāstot vai lasot vienu un to pašu pasaku, līdz visu tās tekstu vienlīdz labi zina visi grupas bērni. Parasti kāds no viņiem uzņemas stāstītāja lomu un uzsākt pasakas ritējumu, palīdz sasaistīt dialogus pasakas norisē, dažkārt piesaka personāžu iesaistīšanos un veiksmīgi nobeidz izrādi ar pasakai raksturīgu tekstu. Stāstītājs var arī iepazīstināt ar katru tēlotāju, uzaicinot ar lellēm rokās paklanīties skatītājiem.

Sagatavojot skatuvi, dekorācijas, personāžus izrādei, var iesaistīt visus grupas bērnus. Šādu izrādi var veidot arī kā projektu, noskaidrojot bērnu pieredzi, apmeklējot izrādes, gatavojot programmiņas, afišas, biļetes, ierādot sēdvietas skatītājiem.

Leļļu teātris. Latviešu tautas pasaka „Kukulītis”. Foto I. Dakne

